

Pelerinaje la Paris (III)

La 26 iulie 1982, s-a prezentat cu un raport la Securitate și informatorul « Urse », reîntors cu câteva zile în urmă din Franța. Se întâlnise cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca într-o cafenea de pe Avenue Rapp. Sursa « Urse » era jurist de profesie și fusese prieten cu logicianul Anton Dumitriu. Cei doi soți i-ar fi spus că în România nu exista opoziție și ei, din Paris, încercau să suplinească această lipsă, opoziția fiind indispensabilă într-o democrație. În raportul său, « Urse » mai relata că și-ar fi criticat interlocutorii pentru veninul pe care l-ar fi instilat în emisiunile lor de la Europa Liberă, însă acest fapt era îndoielnic. Bietul om încerca să impresioneze ofițerul în legătura căruia se afla.

Încărcată de ghinion a fost călătoria întreprinsă la Paris de sursa « Maxim », în iulie-august 1982, după cum rezultă și din raportul pe care l-a predat colonelului Gheorghe Răducă, la 20 octombrie, același an. A avut curajul să recunoască o realitate pe care puțini sursari îndrăzneau s-o aștearnă pe hîrtie : mulți dintre interlocutorii săi din Franța l-au interogat în detalii despre penuria de alimente din România. Dar « Maxim » a adus și unele vești bune pentru Securitate : pe unii francezi ce se aflau în relații cu emigrația română îi deranja « țițna și teribilismul » lui Paul Goma, « o persoană instabilă », care « joacă pe mai multe scene » și « pozează cu lucruri neesențiale ». În rest, misiunea lui « Maxim », din nefericire, dar nu din împlinire, s-a încheiat în eșec. După cum însuși mărturisea, Monica Lovinescu « nici n-a vrut să stea de vorbă cu mine, la telefon, pentru că am stat atîția ani la Dijon și n-am zis nimic, n-am căutat-o, în timp ce colegul meu, Eugen Simion, o vizita foarte des. »

La 12 noiembrie 1982, și-a înaintat convenitul raport către Securitate și informatorul « Drăgan », de la Timișoara, abia revenit și el din Franța. La Paris, prin diligențele Gabrielei Ionescu – care lucrase cîndva la Europa Liberă – îl vizitase pe regizorul Paul Barbăneagră. Acesta i s-ar fi confesat că nu mai colabora cu subredacția de la Paris decît în materie de cronici artistice, din punct de vedere politic fiind absent din programe. Dintr-un alt raport al sursei « Drăgan », înaintat locotenent-colonelului Meilă Lalescu, la 17 decembrie 1982, se putea afla că aceeași Gabriela Ionescu îi mijlocise o întâlnire și cu titulara emisiunii « Teze și antiteze la Paris ». Aceasta i-ar fi spus că « locul românilor este în România » și că, la data aceea, cei ce

se angajau pe calea exilului luptau pentru o aventură lipsită de sens. Convorbirea în speță se consumase într-un parc parizian.

Între 30 octombrie și 30 noiembrie 1982, poposise la Paris și sursa « Laurențiu », raportînd ulterior, la 9 decembrie, colonelului Gheorghe Răducă, o sumă de informații și mai vesele, și mai triste. Vesel era numai faptul că Monica Lovinescu ar fi primit de la București, pe căi clandestine, relatări tot mai rare și mai puțin consistente decît altădată despre viața culturală din România. Celelalte informații se înscriau în registrul trist : la Paris, în presa zilnică și la nivelul autorităților, credibilitatea regimului politic al lui Nicolae Ceaușescu era la pămînt ; președintele Franței, François Mitterrand, renunțase la orice gînd de a descinde pe Dîmbovița, într-o vizită oficială, nedorind să contribuie la cauționarea unei dictaturi decrepite ; decretul semnat de Nicolae Ceaușescu în urmă cu numai o lună, conform căruia toți cei ce părăseau țara erau obligați să-și plătească datoriile în valută, inclusiv cele prin care s-ar fi achitat de cheltuielile de școlarizare, era condamnat de întreaga opinie publică occidentală, iar diverse guverne din lumea liberă protestau formal împotriva lui ; manifestațiile emigranților români la adresa regimului comunist de la București se țineau lanț, fiind dedicate cînd problematicii întregirii familiilor, cînd demolărilor fără noimă întreprinse în țară ; fiind prietenă cu soția lui Jacques Chirac, primarul Parisului, Cristina Sturdza ar fi reușit să obțină pentru comunitatea românilor din capitala Franței un imobil prestant, situat pe Rue des Flandres, unde urma să se inaugureze o « Casă Românească », reînființîndu-se, totodată, și fosta Fundație Culturală « Carol I » , care sucombese demult, din lipsă de fonduri și sediu. Bineînțeles, în spatele acestei ultime combinații, tot Monica Lovinescu era aceea care ar fi tras sforile¹⁰².

Opiniile unui informator căruia nu i se divulgă nici identitatea reală și nici vreun nume de cod, consemnate la 8 iunie 1983 de generalul maior Gheorghe Dănescu, erau mult mai tranșante. Sursa nu călătorise numai prin Franța, unde poposise mai îndelung, ci și prin Italia, Belgia și Germania Occidentală ; spunea lucrurilor pe nume, își prestase raportul verbal, iar acesta a fost sintetizat într-o « Notă privind considerații sau aprecieri despre modul cum este privită politica RS România în unele țări vest-europene » . Considerații și aprecieri despre care se preciza că erau preluate și comentate frecvent de emisiunile postului de radio Europa Liberă. « Astfel, în Italia – consemna documentul –, s-ar cunoaște foarte puține, în general, despre țara noastră, așa încît propaganda împotriva politicii României ar găsi un teren prielnic. Ca urmare, oamenii care voiau să viziteze sau să-și petreacă (sic !) concediul în RS România au fost convinși că la noi ar fi mizerie, ba chiar primejdios, preferînd Bulgaria, care ar face o propagandă turistică și culturală susținută și împotriva căreia, în ciuda procesului celor doi spioni italieni la Sofia, nu ar exista opoziție.

În Franța, în urma unor scandaluri din presă, care au avut loc anul trecut, ce s-au soldat cu refuzul președintelui François Mitterrand de a mai

vizita România, s-ar fi dezlăntuit o propagandă intensă împotriva politicii românești. La Paris, unde acționează diverse grupuri de disidenți români, defăimarea regimului din țara noastră ar fi susținută aprig. Din această cauză, unele personalități, cum ar fi cazul patronului Galeriei Lambert, care cu ani în urmă arăta simpatie pentru artiștii plastici români, evită să mai aibă relații cu aceștia, ca să nu fie acuzat, după cum afirmă, că participă la activități suspecte, inițiate de guvernul român. Lucruri asemănătoare ar fi afirmat și fizicianul Sorin Klarsfeld, adăugînd că unii români [din emigrație – n. n.], care mai frecventau, de regulă, manifestări culturale la Ambasadă României din Paris, ar fi avut probleme cu poliția franceză. În această privință, Virgil Ierunca s-ar fi arătat satisfăcut că eforturile lui și ale altora de teapa sa au început să fie luate în seamă de autoritățile franceze și chiar de președintele François Mitterrand, că denigrarea regimului din România ar interesa opinia publică, iar politica țării noastre ar fi din ce în ce mai compromisă.

În Belgia, propaganda împotriva României ar fi mai puțin susținută și nu a creat un curent de opinie publică (sic !) ca în Franța. Emigranții români din această țară încearcă însă să atragă cît mai puțin atenția asupra lor, ca să nu fie suspecti de activități în favoarea regimului comunist, evitîndu-se chiar între ei.

În RF Germania, s-a creat o psihoză a rachetelor, o puternică mișcare pentru pace, țările vizate fiind atît SUA, cît și URSS. Pentru mulți germani, făcînd parte din Pactul de la Varșovia, România nu s-ar distinge de URSS și ar fi, deci, privită cu animozitate și antipatie, mai ales de la apariția legii referitoare la plata studiilor de către cetățenii români care vor să emigreze. Reputația politicii României s-ar fi alterat și degradat sensibil în aceste țări și datorită lipsei totale de propagandă – publicații, manifestări culturale, informații de orice fel etc. – din partea țării noastre. »

După umila noastră opinie, și faptul că acest informator a îndrăznit să aducă la București asemenea vești proaste, negre de-a dreptul, și faptul că generalul maior Gheorghe Dănescu, la rîndul său, a avut curajul să le consemneze într-o notă adresată eșaloanelor superioare ale Securității merită toată stîmă. Era un moment în care regimul politic de la București începuse să miroasă a hoit uitat de ecarisajul istoriei într-o rigolă a Europei, moment pe care nu-l mai marcau ca atare numai emisiunile de la München, ci și sursarii trimiși în străinătate să-i descoasă pe redactorii și colaboratorii Europei Libere, ba chiar și ofițerii din spatele lor. Mai devreme sau mai tîrziu trebuia să se întîmple ceva.

Ultima evadare spre München

După ce Emil Hurezeanu a decis să se stabilească în străinătatea occidentală, în documentele Securității intervine o pauză, de genul celor provocate de dispariția unei ținte de pe ecranul radarului. Prima semnalare la mișcarea obiectivului într-un spațiu care nu se mai afla sub controlul autorităților de la București apare într-o notă emisă de UM 0610 (Direcția de Informații Interne), la 12 octombrie 1983 : Emil Hurezeanu se afla în vremea aceea la München, sprijinit din umbră de Virgil Ierunca, iar la 31 august, același an, se întâlnise cu Vlad Georgescu, directorul postului de radio Europa Liberă. Era evident spre ce orizont evolua personajul – ultimul literat important și cu perspective care scăpa spre microfoanele din capitala Bavariei – înainte de crahul din decembrie 1989.

Mașina de dezinformare a Securității s-a mișcat destul de greoi, probabil pentru că cel care defectase nu era socotit suficient de periculos. Abia la 10 iunie 1984, Inspectoratul de Securitate al Județului Sibiu a fost în măsură să ofere colegilor de la București unele sugestii în ceea ce privește o eventuală acțiune de discreditare a celui ce a ales libertatea. Dintr-o corespondență trimisă grupei operative Eterul, rezulta că sursa cu numele de cod « Tor » își informase ofițerul de legătură că, în cercurile prin care se învârtea, se aprecia că Emil Hurezeanu « este, de fapt, un ofițer de Securitate mascat, trimis cu bună știință în Occident, cu misiuni precise, și infiltrat cu bună știință la Europa Liberă ». Versiunea aceasta o susținea sus și tare mai ales inginerul Ioan Moisin, din cadrul întreprinderii Gaz-Metan de la Mediaș. Toată chestiunea era cusută cu ață albă. De la sursa « Tor » trebuia să afle Securitatea cine erau și cine nu erau ofițerii ei ? Iar acel inginer Ioan Moisin probabil că nu făcea nimic altceva decât să amplifice niște zvonuri puse în circulație cu deliberare.

Anumite inițiative în curs de elaborare la Sibiu și la București păreau totuși să se acorde cu anumite întâmplări de la München, raportate în țară de diverși informatori care bîntuiau Europa. Astfel, la 20 august 1984, o notă a Securității consemna un incident care putea fi socotit semnificativ : « Deținem date din care rezultă că Emil Hurezeanu, colaborator al postului de radio Europa Liberă, urmează să fie angajat în calitate de redactor, fiind totodată punctat să fie inclus în rezerva cadrelor de conducere ale secției române. Cu toate acestea, ascensiunea lui poate fi pusă, deocamdată,

sub semnul întrebării, datorită faptului că a fost surprins, în cursul lunii iulie a.c., de către Nicolae Stroescu, director adjunct al secției române a postului de radio Europa Liberă, că a pătruns, în absența lui Vlad Georgescu și a secretarei sale, în biroul acestuia, unde citea niște materiale confidențiale, încălcând regulile de securitate internă, foarte stricte, ale instituției. În momentul respectiv, Emil Hurezeanu s-a aflat într-o situație foarte delicată și a oferit o explicație neplauzibilă. Nicolae Stroescu a afirmat că nu a raportat cazul, fiindcă acest incident ar fi generat o anchetă amănunțită, în condițiile în care putea fi vorba doar de o simplă curiozitate. Totuși, pe viitor, și-a propus să urmărească mult mai atent evoluția comportamentului lui Emil Hurezeanu ».

Ceea ce înțelegem noi din acest document este că, în realitate, Vlad Georgescu încălcase regulile foarte stricte de securitate internă, de vreme ce a lăsat de izbeliște, într-un birou neasigurat, documente cu caracter secret. Iar dacă Emil Hurezeanu, într-adevăr, era « punctat să fie inclus în rezerva cadrelor de conducere » ale secției române a Europei Libere, ne este teamă că, mai degrabă, Nicolae Stroescu traversa niște griji relative la postul său, aruncând asupra unui coleg mai tânăr o culpă asupra căreia el însuși avea reticențe. Totuși, nici una din aceste presupoziii nu pare a avea vreo relație cu adevărul. Mai mulți foști redactori ai Europei Libere ne-au asigurat că la München nu s-au vehiculat niciodată documente secrete în adevăratul înțeles al cuvântului. Dacă lui Vlad Georgescu sau altui director urma să i se comunice ceva confidențial, era convocat la cel mai apropiat oficiu diplomatic american. Deci, era în discuție un exercițiu de imaginație, fie al Securității, fie al sursarilor ei.

La sfârșitul anului 1984, lui Emil Horațiu Hurezeanu i s-a întocmit prima fișă de Securitate, din care reținem : era fiul lui Ion și al Paraschivei, născut la 26 august 1955, la Sibiu ; jurist de profesie, ca urmare a studiilor efectuate la Facultatea de Drept de la Cluj ; încă din liceu scria versuri și, ca student, a participat la reuniunile cenaclului Echinox ; în mai 1982, după ce a devenit laureată a Premiului Herder, Ana Blandiana i-a propus bursa cu același nume și, la 1 noiembrie 1982, obiectivul a plecat la Viena. Însă a refuzat să se mai întoarcă în țară, deoarece, în străinătate, ar fi ajuns sub « influența emigrației române reacționare ». Formulă stereotipă, la care se apela în mai toate cazurile de aceeași factură.¹¹³

În toamna anului 1983, conform aceleiași fișe, Emil Hurezeanu a ajuns la München, fiind angajat la postul de radio Europa Liberă. În locul fostului procuror Emil Georgescu, compromis în afacerile dubioase în care se implicase, descris de ofițerul care a alcătuit documentul în felul următor : « Afișa vizibilele ciudățenii, fiind o fire ascunsă, cu exaltări generoase, de mare instabilitate lăuntrică, sensibil la bani, băuturi fine și mâncăruri excelente ». Dacă lăsăm deoparte datele psihologice enunțate, trebuie să recunoaștem că mai toată umanitatea este sensibilă și la bani, și la mâncăruri excelente, mai ales atunci când există șansa să aibă parte de ele. Numai o

parte din umanitate, alcătuită, de regulă, din cei pînđiți de diverse boli digestive, era ceva mai reticentă față de băuturile fine.

La 14 martie 1985, dată la care Emil Hurezeanu era lansat demult și cu brio în emisiunile Europei Libere, noul șef al grupei operative Eterul, colonelul Ilie Merce, a solicitat niște date suplimentare despre obiectiv, de data aceasta la Inspectoratul de Securitate al Județului Cluj. Prompt, colonelul Ioan Oprea i le-a transmis în aceeași zi : într-adevăr, Emil Hurezeanu a plecat la Viena, în consecința diligențelor Anei Blandiana, la 1 noiembrie 1982, și, apoi, a refuzat să se mai întoarcă în țară, ceea ce s-ar fi putut prevedea din timp, dacă organele de Securitate ar fi fost mai atente. Cînd a ajuns la München, obiectivul a fost găzduit inițial în locuința Ralucăi Petruțian, iar în relațiile cu Europa Liberă, în primele luni ale prezenței sale în capitala Bavariei, nu a avut decît un statut de colaborator. În urma defectiunii lui Emil Hurezeanu, Inspectoratul din Cluj a decis să-l ia în lucru, în spațiul său de activitate, prin dosar de urmărire informativă, pe fratele celui scăpat în străinătate, Mihai Hurezeanu. În mai 1984, același Inspectorat a procedat la avertizarea severă a lui Mihai Hurezeanu și la destrămarea anturajului său, anturaj calat în totalitate pe ascultarea emisiunilor Europei Libere.

În primăvara anului următor, 1986, se pregătea să efectueze o vizită în Germania Occidentală o sursă a Securității cu numele de cod « Udrea ». Invitația pe temeiul căreia i se acordase viza de ieșire din țară provenea de la un anume Berth Kolff, originar din Brașov, care lucrase cîndva la gazeta *Karpathen Rundschau*, publicație de limbă germană destinată îndoctrinării ideologice a sașilor din Ardeal. Înainte de plecarea din țară, « Udrea » s-a pretat la un ultim obol : a redactat o notă informativă referitoare la Emil Hurezeanu, în care afirma că acesta fusese logodit cu Magda Cîrneci și se înrudea de departe cu criticul literar Ion Negoiteșcu, alt suspect din atenția Securității. În același timp, « Udrea » a sugerat și o soluție de compromitere a obiectivului de la München : « lansarea variantei că, fiind absolvent al Facultății de drept administrativ, Emil Hurezeanu ar fi adus unele servicii organelor de Securitate ». Ideea a fost consemnată ca atare de locotenent-colonelul Eugen Velea, la 28 martie 1986, dar nu știm în ce măsură a fost transpusă în practică.

În ultima zi a lunii iunie 1985, Europa Liberă a transmis un comentariu al lui Emil Hurezeanu, care a produs o enervare exagerată la București. Textul a fost transcris în totalitate și, a doua zi, 1 iulie 1985, locțiitorul comandantului UM 0659 (Unitatea Specială R), căpitanul Tiberiu Lopatița, l-a transmis colonelului Ilie Merce. Trama argumentelor expuse de comentator era simplă : programele televiziunii române, așa cum se prezentau ele la data aceea, nu mai erau urmărite nici măcar de activiștii de Partid și de Stat, toți fiind orientați cu antenele spre Bulgaria. Cu diverși realizatori și actori români rămași în străinătate – Ion Mustață, Andrei Bacalu, Aristide Buhoiu, Sanda Balaban, Valeriu Lazarov, Letiția Popa, Mircea Crișan, Du-

mitru Furdui, Vasilica Tastaman etc. – s-ar fi putut înființa oriunde în lume un post de televiziune independent, care s-ar fi bucurat de un neîndoielnic succes, surclasând de departe sordidele emisiuni de la București. « Falimentul de conținut și calitativ al Radioteleviziunii române – încheia Emil Hurezeanu – constituie cel mai evident simptom al crizei declarate în care a intrat regimul politic al lui Nicolae Ceaușescu ». Și nu s-ar fi spus că n-avea dreptate. Probabil nicăieri în lume, exceptând Coreea de Nord, nu se oferea cetățenilor un program de televiziune națională mai anost și stupid.

Din motive care ne scapă, tocmai acest comentariu al lui Emil Hurezeanu a pus pe jărativ grupa operativă Eterul, care l-a înscris pe redactorul de la München pe agenda priorităților.¹¹⁴

La Budapesta apare o istorie a Transilvaniei

Informarea Securității din 19 aprilie 1984, privind acțiunile de dezinformare lansate împotriva campaniei iredentiste maghiare din Occident, redactată cu aplomb triumfalist și cu o siguranță de sine care tăia respirația, ar fi trebuit să facă o gaură în cerul sumbru al impotenței autorităților de la București de a apăra eficient niște interese perene ale națiunii române. Dar n-a fost să fie așa. Trecem peste faptul că iredentismul ungar, real și cu rădăcini într-o istorie destul de tulbure, era amestecat în aceeași căciulă cu prea multe alte ponoase : legionari, fasciști, extremiști, teroriști, sectanți, disidenți din domeniul cultelor etc. Trecem și peste faptul că a dezinforma diverse cercuri din lumea occidentală asupra tuturor acestor chestiuni însemna, implicit, că cei ce arătau cu degetul lor muștrător spre regimul politic al lui Nicolae Ceaușescu aveau într-o bună măsură dreptate. Dar trebuie să recunoaștem că, dincolo de toate aceste obiecții, bilanțul teribilelor acțiuni declanșate în străinătate împotriva iredentiștilor unguri, așa cum era prezentat de subalternii lui Tudor Postelnicu, părea a fi substanțial și cu efecte în viitor. De fapt, era vorba despre o informare falsă, exact cum erau și informările din domeniul industriei, al transporturilor, al agriculturii, al învățământului, al culturii etc.

Nu întâmplător, prin tot felul de emisari trimiși periodic la München, Securitatea a continuat să cerșească sprijinul Europei Libere în lupta dezlănțuită împotriva maghiarimii de pretutindeni. Și s-a izbit sistematic de un categoric refuz. Astfel, la 16 iulie 1984, o notă de analiză a Securității Municipiului București rezuma o opinie deja cunoscută a lui Vlad Georgescu : patriotismul promovat de Nicolae Ceaușescu era de natură diversionistă, menit să abată într-o direcție incertă reproșurile legitime la adresa absurdităților pe care le promova în viața politică și social-economică a României. Iar Transilvania era departe de a fi în pericol, atâta timp cât nici o țară europeană nu cotiza la ideea unor modificări intempestive de frontiere.

În septembrie 1984, probabil și din dorința de a oferi un suport argumentațiilor aberante ale Securității, sursa « Laurentiu » s-a reîntors din capitala Bavariei cu informații conform cărora Vlad Georgescu ar fi îngăduit în propaganda antiiredentistă de șefii săi de la Washington. O altă notă de analiză a Securității Municipiului București, din 20 octombrie 1984, relua în discuție poziția directorului Europei Libere în problematica respectivă,

Însă în termeni destul de contradictorii : într-adevăr, în urmă cu un an și ceva, Vlad Georgescu a respins categoric ideea unei solidarități românești în chestiunile de interes național, așa cum se profila ea prin optica Bucureștilor, menționînd, încă o dată, că asupra Transilvaniei nu plana nici un fel de pericol care să justifice o alarmă de zile mari ; totodată, persista în ideea că patriotismul, așa cum era el promovat de autoritățile de la București, ar fi interpretat ca o diversiune, în jurul căreia nu se putea concepe nici o formă de solidaritate ; mai mult, ar fi primit indicații de la directorul general american al Europei Libere să combată persecuțiile la care erau supuși maghiarii din România, difuzînd articolele pe această temă, prezente frecvent în presa occidentală ; ceea ce coincidea și cu opinia directorului secției române a Europei Libere, conform căreia România nu ar fi fost un stat unitar, ci un stat multinațional, în care ungurii din Ardeal ar fi trebuit să aibă un cuvînt egal cu cel al românilor. Acesta era și temeiul care l-ar fi determinat pe Vlad Georgescu să apere interesele maghiarilor din Transilvania, în aceeași măsură în care le apăra și pe cele ale românilor. Sub semnul aceluiași imperativ, nu ar fi dorit ca maghiarii din Transilvania să se adreseze secției ungare a Europei Libere, ci, cu prioritate, celei aflate sub conducerea sa. Totuși, mai nou – raporta un informator anonim – Vlad Georgescu și-ar fi modificat optica : în fața acestui emisar de la București, într-o convorbire de taină, și-ar fi exprimat nemulțumirea că secția ungară a Europei Libere era net favorizată, trecîndu-i-se cu vederea orice exces iredentist în care se angaja, în timp ce orice ripostă a secției române era fie blocată, fie atenuată, din cauza faptului că noul director american al studiourilor din München era maghiar de origine. Și iar ne putem întreba : de ce nu a ajuns niciodată director general al Europei Libere și un român de origine ?

Cît de adevărate puteau fi asemenea afirmații este greu de știut. Noi nu am făcut decît să dăm o expresie logică unor fraze contorsionate, cînd lipsite de subiect, cînd lipsite de predicat, dar totdeauna pline de o imaginație interesantă. Cert este că, după o serie de experiențe de aceeași natură, nereușite în totalitate, Securitatea a sfîrșit prin a înțelege că nu putea împovăra Europa Liberă cu ceva ce aparținea doar regimului comunist de la București. Și s-a resemnat prin a consemna că redactorii de la München, conform semnalelor receptate prin sistemul ei informativ infailibil, nu puteau ieși de sub tutela ordonanțelor primite de la « imperialiștii americani ». Acești redactori erau slugile acelor imperialiști.

Cum s-a întîmplat și la 22 aprilie 1987, cînd UM 0195 s-a grăbit să avizeze grupa operativă Eterul : « Secțiunea de documentare și analiză din cadrul acestui post de radio a primit dispoziții să se ocupe prioritar de întocmirea unor lucrări referitoare la situația naționalității maghiare din România ». Alte semnale, de aceeași natură, puteau fi întîlnite în mai toate documentele de sinteză, prin care Securitatea nu se mințea doar pe sine, ci și eșalonul politic. Eșalon care, din nefericire, prefera să fie mințit decît să i se comunice vești proaste. Însă gluma a început să se îngroașe mai curînd

decît s-ar fi aşteptat toţi, după apariţia în Ungaria a unei *Istoriei a Transilvaniei*, care nu mai putea fi împutată studiourilor din München. La 7 iulie 1987, în sinteza concluziilor la analiza activităţii postului de radio Europa Liberă din perioada 1 martie – 30 iunie, acelaşi an, căpitanul Tiberiu Lopatiţă, locţiitorul comandantului UM 0659, în speţă Unitatea Specială R, a atras atenţia asupra faptului că la o istorie a Transilvaniei scrisă de unguri nu se putea răspunde decît printr-o istorie a Transilvaniei scrisă de români. El a vorbit în van. Interesant este faptul că, aproximativ în acelaşi timp, în cadrul unei şedinţe organizate la Agerpres, Adrian Riza, redactorul-şef al publicaţiei *Actualité roumaine*, a lansat o propunere şi mai îndrăzneată : dacă *Istoria Transilvaniei* apărută la Budapesta a fost scrisă de ministrul culturii din Ungaria, ar fi cazul ca o istorie a Transilvaniei, care să exprime punctul de vedere românesc în problemă, să fie scrisă chiar de ministrul culturii din România, astfel încît reciprocitatea să fie perfectă. Respectiv de Suzana Gîdea. Asistenţa a surîs amuzată, dar şi cu multă maliţie şi Adrian Riza, în diverse note informative, a fost pictat corespunzător. Adevărul era că regimul politic de la Bucureşti, în acele momente, nu mai avea nici un tonus în muşchi, puterea lui de reacţie era derizorie.

La 8 ianuarie 1988, un raport al Securităţii Municipiului Bucureşti, referitor la « activitatea posturilor de radio ostile în anul 1987 », luînd în consideraţie raporturile româno-ungare, aluneca tot spre căi înfundate, în clămpăneala aceleiaşi limbi de lemn evocate şi în alte ocazii : postul de radio Europa Liberă, se notifica, intensifică propaganda duşmănoasă, « ce încearcă (sic !) chiar crearea de disensiuni între poporul român şi popoarele altor ţări socialiste din Europa », iar pe de altă parte între români şi alte naţionalităţi conlocuitoare, « prin prezentarea unor situaţii comparative vădit defavorabile ţării noastre ». Totuşi, în această febră a confruntărilor dintre două « ţări socialiste şi prietene », se puteau constata şi unele fapte atipice. La 26 iunie 1988, Unitatea Specială S a interceptat din circuitul poştal curent o scrisoare adresată lui Vlad Georgescu de către o anume « Maria », evident un pseudonim. Nu era vorba despre un mesaj scris cu voie de la poliţie, ci de o compunere dictată de un imbold personal, în care « Maria » îl întreba pe directorul Europei Libere : « Cine i-a adus pe unguri şi ce caută ei în ţara noastră ? Toate minorităţile au venit să ne mănînce... Idealul ungarilor este să ne fure Transilvania. Trăim cu duşmanul în casă ! » Şi s-a întîmplat ceva ieşit din comun : deşi conţinutul scrisorii era parţial în acord cu tezele oficiale, cursul ei a fost întrerupt. Probabil, Securitatea a considerat că nu era cazul să mai înăsprescă relaţiile, şi așa încordate, cu vecinii din Vest.

În schimb, a lăsat să treacă nestingherită prin poştă corespondenţa adresată de Octavian Ghibu prietenului său Ion Negoîtescu, socotit atunci un transfug. Născut la 19 august 1912, la Sibiu, Octavian Ghibu era un intelectual de un naţionalism ponderat, în linia promovată cîndva de propriul său tată, cunoscutul cărturar Onisifor Ghibu. Cu toate acestea, la 18 august

1962, fusese condamnat la 17 ani închisoare pentru trădare de patrie. Spre sfârșitul anului 1988, în scrisorile trimise lui Ion Negoieșcu, între altele, întreba : de ce în emisiunile secției ungare a Europei Libere se resimțea o libertate de mișcare mai mare, acestea excelând în solicitarea unor libertăți deseori excesive pentru maghiarii din Transilvania ? În timp ce secția română a aceluiași post de radio se replia în mutism, chiar și în cazurile când, prin aceleași antene care se aflau și la dispoziția ei, se lansau și pretenții cu un cert caracter iredentist ? Sec, Ion Negoieșcu i-a răspuns numai la o parte a întrebărilor : « A revendica drepturi pentru maghiari înseamnă a revendica drepturi și pentru români ».